

נאום ראש-הממשלה יצחק רבין ז"ל אתר 'חומה ומגדל', מאי 1993

אפתח ואומר חג שמח.

כי אני רואה במעמד זה, חנוכת המרכז החינוכי "חומה ומגדל", רואה זאת כחג, כמילוי חובה מוסרית עמוקה לעצמנו, לדורות הבאים ולא לה ששאו את חומה ומגדל.

דומני שאותה תקופה, היא תקופה בעלת ייחוד שיש לה השלכות, בהטעמה לנסיבות, גם היום וגם בעתיד.

זו הייתה דוגמא, מפעל החומה ומגדל, שהראשון בו היו שותפים לו בפועל, העושים אותו ותיקי תל עמל.

זה היה מפעל ששילב אמונה בעתיד, שילוב של ראייה מדינית ומטרות מדיניות של היישוב היהודי המאורגן, עם כוח המגן של היישוב היהודי המאורגן – ההגנה.

המטרה הייתה במאבק, לא למניעת חלוקת א"י, אלא למען הקמת מדינה יהודית, כדי להבטיח עליה, כדי להבטיח התיישבות, אך בהתאם לגישה מדינית תוך נטילת סיכון בטחוני.

מתיישבי 57 נקודות, אם אינני טועה, יישובי חומה ומגדל מחניתה ועד יישובי הנגב, נעשו מתוך תפישה ברורה למה שואפים.

העולים לא פנו אל אחרים, הם לא היו בכיינים. הם היו לוחמים ועובדים. הם היו ביטוי של עם שהאמין, עם שרצה, עם שהיה מוכן גם ללחום וגם לעבוד. כי בלי היותנו שני אלה יחדיו – עובדים ומוכנים ללחום בעת הצורך, לא היינו משיגים בעבר, לא נשיג בהווה ולא נבטיח את עתידנו – גם כלפי מה שיתרחש.

אני רואה שפה אנו ממלאים, כפי שאמרתי בתחילת דברי, חובה מוסרית, לעצמנו, לעם שחי בישראל, לדור הצעיר ולא רק למקימי חומה ומגדל בעבר.

כולי תקווה שהמקום הזה יהפוך למקום שאליו יגיעו עולים וצעירים שגדלו בארץ, ציבור שלא ידע ולא הכיר ולמד, מה שמלמדים היום לצעירי, לא בפרספקטיבות הנכונות, את דרך המאבק של היישוב היהודי המאורגן, התנועה הציונית, את המאבק על הקמת המדינה בדרך של אמונה בשלום, עבודה, התיישבות והגנה.

אני רוצה לברך, רוצה להודות לכל אלה שהם עשו זאת, קודם כל לוותיקי וצעירי תל עמל. לאנשי חומה ומגדל בעבר הרחוק והייתה לי זכות באמת לחיות פעם חצי שנה ביישוב "חומה ומגדל", יחד עם חברי משה נצר בגנוסר, וידע מה זה היה לחיות במערכת הזאת.

איזו אוירה הייתה בה, איזו נכונות, איזו תחושת אחריות, חוד החנית ולא חוד הבכיינים.

אני רוצה להודות למועצה האזורית וליגאל שחר העומד בראשה.
לכל המוסדות: קק"ל, הסוכנות היהודית, משרד התיירות, רשות הגנים ולכל מי
שנתן יד למפעל הזה.

אני רואה חובה לנו, כממשלה, ולהחזיר – להחזיר דברים לפרספקטיבה הנכונה,
כדי שגם בעתיד נדע לעשות את הדברים הנכונים.

חג שמח.

באדיבות יוני צין, מנהלת אגף חומה ומגדל
מוזאון עקבות בעמק, גן השלושה